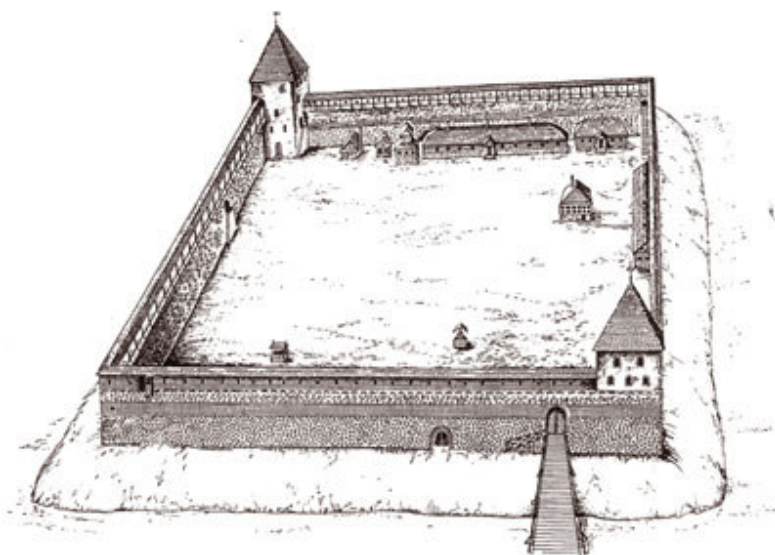

LYDOS PILIS

Lydos miesto pagrindu tapo XIV a. pradžioje pastatyta pilis Lidijos ir Kamenkos upelių santakoje. Šalia pilies laikui bėgant išaugo gyvenvietė. Šiandien pilis yra pačiame miesto centre.

Lydos pilis (XIV a. 3-4 deš.) yra viena ankstyviausių mūrinių pilių LDK. Pilis priskiriama ankstyvųjų LDK kunigaikščiams priklausiusių (valstybinių) aptvarinių (gardinių) pilių tipui, kaip ir Kauno, Krėvos, Medininkų pilys. Pilis kvadratinio plano, teritorija – 0,6 ha, pastatyta ant supilto neaukšto, lygumų pilims būdingo 5-6 m aukščio pylimo pelkėtoje vietoje – Lidijos ir Kamenkos upelių santakoje. Iš šiaurinės pusės šios upelės buvo sujungtos apie 20 m pločio grioviu, ir tokiu būdu pilis stovėjo tartum saloje.

Pilis netaisyklingo keturkampio plano (šiaurinė siena 93,5 m, vakarinė – 84 m, pietinė – 80 m, rytinė – 83,5 m), sienos apie 12 m aukščio ir 2 m storio. Pilis turėjo du pilies perimetro viduje pastatytus bokštus – mažesnę pietvakariniame kampe ir didesnę šiaurės rytiniame. Dveji vartai buvo greta bokšto rytinėje sienoje ir vieneri – pietinėje.

Lydos pilies rekonstrukcija

Pilį XIV a. daug kartų puolė kryžiuočiai, tik vieną kartą 1384 m. užėmė ir apgriovė. Vytauto ir Jogailos konflikto metu 1392 m. Vytautas padedamas kryžiuočių sudegino Lydos pilies papilius ir užėmė pilį; ją nesėkmingai puolė Smolensko kunigaikštis; Švitrigailos ir Žygimanto Kęstutaičio konflikto metu 1434 m. miestą sudegino Švitrigaila, tačiau pilis nenukentėjo. LDK kunigaikščio valia pilis buvo tapusi iš Aukso Ordos išvartų chanų prieglobsčiu (1396–1398 m. Tochtamyšo, 1434–1443 m. - Chadži-Girėjaus). 1655 m. miestą ir pilį užėmė kazokai, 1659 m. paėmė Maskvos kariuomenė.

Šiaurės karo metu miestą tris kartus užėmė švedai (1702, 1706, 1708 metais), nukentėjo ir pilis. Nuo tada pilies griuvėsiai buvo nenaudojami, nors dar XVIII a. čia vyko miesto teismai. 1794 m. sukilimo metu pilyje ir šalia jos įvyko sukilėlių dalinio susirėmimas su caro kariuomene.

Lydos pilis XIX a. II pusėje. N. Ordos piešinys, 1873-1883 (*Galeria Malarstwa Polskiego*)

Lydos pilis XX a. pradžioje

Pilies mūrus tarpukaryje restauravo lenkų konservatoriai. Nuo 1982 m. pilyje vykdomi restauravimo ir rekonstravimo darbai. Pilyje veikia nedidelis muziejus, vyksta kultūriniai renginiai.

Lydos pilis šiandien

Таip pat žr.:

- Лида, замок Гедимина // *Глобус Беларуси* (<http://www.globus.tut.by/lida/index.htm#castle>)
- Замак // *Radzima.org* (http://www.radzima.org/pub/pomnik.php?lang=by&nazva_id=hrililida03)
- Планы Лиды как источник для реконструкции оборонительной системы Лидского замкового комплекса XIV—XV // *Arhitecture.ru* (<http://www.arhitecture.ru/water/1483581/>)